

Aveți nostalgia teatrului tradițional? Eu nu am fost nici tradițional, nici modern, dar tradiția... Chiar și actorii mari pe care îi cunosc sau i-am cunoscut – vorbesc de cei din generațiile mai vechi, pe care nu știu dacă dumneavoastră îi cunoașteți –, parcă erau actori mai mari... Era o echipă de elită. Înaintea acestor generații „de aur” a fost o generație de platină, mai puțin conservată de memorie... Revenind la festival, m-am bucurat să fiu constant prezent în ultimii patru ani. Din păcate, spectacolul anunțat nu poate participa, fiind suferind, bolnav. Cred că este cel mai greu spectacol pe care l-am făcut în țara asta.

De ce?

Eu cred foarte mult în întâmplare. Dar ea trebuie întotdeauna stimulată. Spre deosebire de alte capodopere ale lui Goldoni, cum ar fi cea pe care o pun acum în scenă la „Nottara” (**Doi gemeni venețieni – n.n.**), această piesă a fost scrisă pentru un singur actor. Recitind-o, mi-am dat seama că, după marele Moretti (Mario Moretti, interpretul rolului principal în spectacolul **Slugă la doi stăpâni** al lui Giorgio Strehler, văzut și în România – n.n.), e foarte greu să mai faci un asemenea Arlecchino. Nu are concurență, chiar pe plan mondial. Avea geniu – așa s-a născut și era de neconcurat. În România nu există actor care să ajungă la virtuozitatea la care au ajuns italienii. Totuși, recitind piesa, mi-a venit o idee, așa, peste noapte, cum că Arlecchino este un șomer. Eliberat de această „datorie”, a trebuit să mai caut și o „șomeră”, adică o Colombina cu care Arlecchino al meu să poată face pereche. Actorul (Valer Della-keza – n.n.), având 58 de ani și fiind grăsuț, a trebuit să-i găsec o parteneră de 65 de ani (Iosefina Stoia – n.n.). Mergând pe această idee, spectacolul a căpătat un anumit tragism, care implica o altă tratare a textului, în care și eroii și-au pierdut natura inițială. Iubitele lor au devenit un fel de marionete tragice, eroii au intrat într-un fel de ridicol mecanic – alt fel de satiră – și toată piesa și-a schimbat, să zicem așa, originea. A devenit

un spectacol mai mult tragic decât comic, în ambianța unei Veneții străvezii, care se vede foarte bine în scenografia Liei Manțoc. Un spectacol foarte interesant, chiar prin această reinterpretare a vechiului text. Era un spectacol important de văzut în acest festival, dar, din păcate, el s-a denaturat. S-a jucat de vreo douăsprezece ori, dar am avut o singură repetiție generală. La Craiova au existat probleme reale cu lumina. După două luni de pauză, spectacolul a fost reprezentat la festivalul de teatru de la Arad, contrar voinței mele. După experiența nefericită cu reprezentarea de acolo, m-am opus personal ca spectacolul să se joace la București, mai ales că Ilie Gheorghe nu a putut să se întoarcă în țară de la Limoges, unde repetă cu Purcărete. Șansele de a reface spectacolul erau inexistente. Inițial am vrut să mă retrag din Festivalul Național de Teatru – așa era corect, cred eu –, dar, la insistențele doamnei Alice Georgescu, am acceptat, destul de îndoit și de data aceasta, să prezint un spectacol făcut de curând, tot la Teatrul Național din Craiova, **Așa este (dacă vi se pare)**, o piesă jucată în România cu mulți ani în urmă. O piesă pe care o consider foarte interesantă și demnă de un teatru-atelier, de o sală studio – un univers polițist, în care construcția pirandelliană intervine ca un fel de instrument critic. Totuși, nu cred că este un spectacol care poate fi jucat în Sala Mare a TNB. Dacă tot îmi luați un interviu despre festival, vreau să subliniez că locul acestui spectacol nu e acolo. Și la Craiova se umplea abia jumătate de sală, pentru că spațiul se cerea redus.

Nu s-ar putea găsi un alt spațiu de joc la București?

Ba da. Ideal ar fi Teatrul Odeon, dar, din motive legate de planificare, nu se poate... Am încercat să găsim o soluție – și am acceptat în final soluția sportivă de a juca pe teren străin. Vom vedea... Eu nu pot ridica tonul spectacolului, nu pot „crește” vocea actorilor așa încât să se audă convenabil în Sala Mare de la Teatrul Național. Tonul ar părea forțat și nu

vreau să văd spectacolul stricat. Aici aș dori să iau poziție în legătură cu festivalurile: din șase spectacole incluse în această secțiune, patru sunt la ele acasă. Cele aduse se adaptează foarte greu. Chiar cu repetiții, este foarte greu. Grija cea mai importantă pentru un festival este să acorde timpul necesar de repetiții. De aceea, cred că, dacă voi mai fi selecționat și voi mai dori să vin, n-o s-o mai fac decât cu asigurarea unui timp obligatoriu de acomodare, de repetiție.

Ce ar trebui să reprezinte, în concepția dumneavoastră, un festival național de teatru?

Eu nu am decât un principiu: să fie teatru bun! În rest, nu mă prea interesează ce genuri, ce modalități de teatru sunt prezentate.

Ar fi bine să fie „oglină” stagiunii precedente?

Asta, neapărat. Este primul lucru! Apoi, dacă ceva nu e bun, nu trebuie adus; nu contează dacă este din provincie sau din București. De ce mai vorbim despre un festival, atunci? Eu sunt mai radical. Și cu mine însumi sunt la fel.

Ce propuneți prin acest text de Pirandello?

Propun un teatru mai puțin nervos, mai puțin acut decât la Goldoni. E o transformare vizibilă a genului practicat.

De către Vlad Mugur?

De către mine și de către alții. Se întâmplă să cunosc mai toate abordările pieselor lui Goldoni. Totuși, nu cred că se poate face o comparație. La Pirandello nu am vrut să mă așez în spatele textului, nu mi-am limitat libertățile, dar știu cât de greu este să „transmiți” textul său. În tot cazul, am încercat să mă apropiez de rafinamentul autorului. Despre rest, mai tot timpul se spun banalități: teatru-viață, viață-teatru... Am încercat, oricum, să duc până la capăt toate lucrurile aflate „în perimetrul” autorului. E un spectacol care merită văzut.

Simona Hodoș
14 noiembrie 1999

Un suflet de copil cuminte

Noi, studenții lui – îi spuneam „meșterul Vlad”, căci el ne-a „meșterit” sufletele și mințile, cizelându-ne-le cu îndelungă răbdare și har dumnezeiesc. Ne-a pus meseria de actor în brațe, ca pe o comoară de preț, dând sens și rost vieților noas-

tre. Ne-a fost deopotrivă prieten desăvârșit, frate la greu, tată grijuliu și îndrumător neobosit. Mărturie sunt anii de la Craiova, când, lăsându-și baltă toate interesele, a plecat cu noi într-o ucenicie.

Vlad a fost un regizor excepțional și

un mare profesor de teatru. Deosebit de cult, strălucitor de inteligent, fermecător, plin de umor, ne strecura mereu, cu inconfundabila sa vervă mucalită, câte o perlă din nesecata lui bogăție lăuntrică. Generos, sensibil, romantic, uneori naiv până la vul-

nerabilitate sau tipic poet boem, lăsa adesea să i se întrezărească sufletul de copil cuminte, prea-bine educat și tocmai de aceea pus pe șotii – acel suflet specific marilor artiști dăruiți, pe lângă talent, cu o divină fantezie. Lucrul cu Vlad era o încântare permanentă, ca o incursiune în lumea de basm a ficțiunii, cu descoperiri atât de surprinzătoare și de interesante încât dificultățile inerente muncii nici nu mai contau, erau ceea ce Brăncuși numește „starea de creație”. Doamne! Cât de mult mi-am dorit, acum, la maturitate, să mai lucrez cu el măcar o dată! De câte ori ne întâlneam, îmi spunea că încă nu are un rol potrivit pentru mine, pentru Joppa Hanover – așa mă poreclise în Institut, explicându-mi că Joppa era o iepșoară de curse, deloc spectacu-

loasă, pe care nimeni nu dădea doi bani, dar care reușea de fiecare dată să ajungă la potou măcar „cu o mustață” înaintea celorlalți cai.

„Nu-i nimic, meștere – îi răspundeam – eu aștept...”

Și iată-mă nevoită să completez: „Aștept... să îmi vină rândul!”. Până atunci, meștere scump, te îmbrățișez cu nespusă tandrețe, recunoștință și smerenie și îți doresc să te liniștești. Odihnește-te în Paradis! Ai tot dreptul și tot timpul... Acum, așteaptă-mă dumneata pe mine!... Iar când ne vom aduna cu toții, o să faci un spectacol magnific cu distribuția de aur pe care o ai acolo, o distribuție în care sunt sigură că vei găsi și pentru mine rolul potrivit.

Sanda Toma

Meșterul... tânăr

Lumina mea este spiritul lui

L-am întâlnit, prin voia destinului, în anul 1963, la Bacău. Venise acolo să monteze **A douăsprezecea noapte**. Nu mă cunoștea, dar, văzându-mă jucând Don Carlos și Trigorin, mi-a încredințat rolul bufonului Feste, care avea să însemne pentru mine o cotitură definitivă în carieră. Spectacolul a avut un succes „provincial” care a răsunat până la București. Aceasta mi-a dat șansa de a mă transfera imediat în Capitală, la Teatrul CFR Giulești. Întâmplător, îl întâlnesc pe Vlad, îi vorbesc despre această perspectivă și, ca unul dintre puținii regizori români înzestrați cu

harul formării și instruirii actorilor spre performanță, îmi spune: „Tu nu ești actor de Giulești, vii cu mine la Cluj, mai avem multe de făcut împreună. La București ne vom întoarce amândoi, dar la Teatrul Național”. Iar cum, de mult, el devenise pentru mine un vrăjitor, un magician al teatrului, în care credeam ca în Dumnezeu, am abandonat intenția pripită de a mă muta la București și l-am urmat la Cluj, unde am lucrat împreună timp de șapte ani, din 1964 până în 1971. Aceea a fost perioada de vârf a maestrului, nu numai ca regizor, ci și ca director de teatru.

Sunt cunoscute succesele noastre de atunci cu **Constructorul Solness**, **Ifigenia în Aulis**, **Caligula**, **Un vis în noaptea miezului de vară**, **Pisica în noaptea Anului Nou**. Cu ultimul, am luat amândoi premiile la Festivalul Național de Teatru, iar cu **Caligula** și cu **Visul...** am fost în câteva turnee importante.

Eram la mijlocul pregătirii spectacolului cu **Hamlet** când Vlad a plecat de la Cluj, îngrozit fiind, pesemne, de perspectivele sumbre ale culturii românești, după Tezele de la Mangalia. A preferat cenzurii aberante de aici, hazardul Occidentului. Nu-l știam atât de curajos. M-a surprins și m-a șocat puternic plecarea lui.

Vlad Mugur rămâne în amintirea mea ca un părinte, dar și ca un mit. De la el am învățat să descopăr misterele profesiei, cum se dezvoltă inteligența artistică, am învățat cititul printre rânduri și dincolo de ele. Talentul, gustul și gândirea lui se înscriu, astăzi, într-o estetică teatrală aparte, într-o școală inconfundabilă. Nu te voi uita, Vlad, niciodată!

Tu pentru noi n-ai murit, ai plecat, numai, pe alte meleaguri. Toată viața ai fost un pelerin. Spiritul tău este în noi ca o icoană, o mărturie vie și obsedantă, un reper, o călăuză.

Sunt sigur că, acolo unde te-ai dus acum, în ceruri, poate pe vreo altă planetă, îți vei deschide un teatru și vei coborî iar printre noi, ca un duh, ca un extraterestru.

George Motoi

Carnavalul bărfelor de Goldoni, regia: Vlad Mugur, T.N. Craiova